

Lapsiasiavaltuutetun ja sateenkaarevien nuorten tapaamiset

Aika: 8.4.2021 klo 16–18 ja 12.4.2021 klo 16–17

Paikka: Etätapaaminen

Paikalla: 8.4 tapaamisessa neljä nuorta, lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, erikoistutkija Anton Schalin ja lakimies Sonja Vahtera; 12.4 tapaamisessa kaksi lasta ja erikoistutkija Anton Schalin.

Lapsiasiavaltuutettu tapasi sateenkaarevia lapsia ja nuoria etäyhteyksien välityksellä huhtikuussa 2021. Tapaamisia järjestettiin osallistujien ikäeron vuoksi kaksi: ensimmäiseen tapaamiseen osallistui yli 15-vuotiaita nuoria, ja toiseen osallistui alakouluikäisiä lapsia. Tapaamisissa kuultiin lasten ja nuorten näkemyksiä yhdenvertaisuudesta ja siitä, miten sitä voitaisiin edistää sateenkaarevuus huomioiden.

Tapaamisiin osallistuneet keskustelivat yhdenvertaisuudesta oikeutena tulla kohdatuksi omana itsenään, mikä tarkoitti jokaisen ihmisarvoa kunnioittavaa kohtelua. Heille tällaisia ympäristöjä olivat esimerkiksi koti ja ystävien seura, ja joillekin isommille myös lukio. Tapaamisiin osallistuneille sukupuolen moninaisuus ja seksuaalinen suuntautumisen erot olivat ihmisten luonnollisia ominaisuuksia, ja ihmisarvoiseen kohteluun kuuluu niiden kunnioittaminen.

Kunnioittava puhunta ja erilaisten termien käyttö herättivät keskustelua. Nuoret kokivat etenkin aikuisten virheelliseen ja usein loukkaavaan kielenkäyttöön puuttumisen stressaavana. He painottivat, että kyse ei ole joidenkin sanojen kieltämisestä, vaan siitä, että kaikista ihmisistä tulisi puhua kunnioittavasti ja oikein käsittein. Virheellisten ja loukkaavien nimitysten käyttö ei ole pieni asia: esimerkiksi transtaustaisten kohdalla vanhalla nimellä kutsuminen on satuttavaa, koska se tuo usein hyvin kipeitä muistoja mieleen. Nuorten mukaan jokainen voi oppia kohtelemaan ihmisiä kunnioittavasti myös puheessaan, vaikka se tuntuisikin aluksi hankalalta. Sateenkaarevuus -termin käyttö oli nuorista ”tavallaan kätevä” yläkäsite, koska se ei spesifioi liikaa, ja huomioi niputtamalla kuitenkin sen, että eri seksuaali- ja sukupuolivähemmistöillä on paljon yhteneväisiä kokemuksia. Toisaalta tuotiin esiin, että sateenkaarevuus nuorta yksin määrittävänä on leimaavaa, koska nuoren identiteettiin kuuluu paljon muutakin.

Tapaamisiin osallistuneet toivoivat sukupuolen moninaisuuden parempaa huomioimista etenkin ala- ja yläkouluissa. Kouluissa ja jopa muskarissa on heidän mukaansa yleisesti käytössä tarpeettomia sukupuolittavia käytäntöjä, jotka sulkevat muunsukupuolisia porukan ulkopuolelle. He myös peräänkuuluttivat moninaisuuden kohtaamisen taitoja opettajankoulutukseen, koska yhdenvertaisuuden edistäminen ei saa olla vain oppilaiden vastuulla. Kiusaamisen nähtiin johtuvan pitkälti tiedon puutteesta, mistä syystä sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta tulisi käsitellä ikätasolle sopivasti jo alakoulussa. Nykyinen koulujen seksuaalikasvatus oli nuorten mukaan ulossulkevaa ja heteronormatiivista, jolloin sateenkaarevat lapset ja nuoret joutuvat itse etsimään tietoa. Laadukas seksuaalikasvatus on tärkeää myös siksi, että sukupuoltaan tai seksuaalista suuntautumistaan pohtivat lapset ja nuoret saisivat kokemukselleen vahvistuksen eivätkä joutuisi elämään epävarmuudessa. Huolestuttavaa on, että koulun lisäksi syrjiviä asenteita ja epäasiallista suhtautumista oli koettu myös harrastuksissa ja terveydenhuollossa, ja niin toisten lasten kuin etenkin aikuisten taholta.

Keskustelijoiden viesti muille identiteettiään pohtiville nuorille oli kuitenkin rohkaiseva: tiedon ja vertaistuen löytäminen on nykyään helpompaa kuin koskaan ennen, eikä ole yhtä oikeaa tapaa olla sateenkaareva. Mille tahansa sateenkaarijärjestölle voi laittaa viestiä, ja se tekee kaikkensa löytääkseen jokaiselle oikean tuen. Oman identiteetin muotoutumista ei tarvitse pelätä, ja juuri se mitä sinä olet, on totta ja oikein.